

Rsp 90/15

Klíčová slova: rozhodčí smlouva; rozhodčí doložka; obchodní firma; pravomoc Rozhodčího soudu; smluvní pokuta; úrok z prodlení; přiměřenost smluvní pokuty

Dotčená ustanovení: zákon č. 513/1991 sb., obchodní zákoník; rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 5. 2007, sp. zn. 33 Odo 438/2005; rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 8. 2005, sp. zn. 33 Odo 875/2005; rozhodnutí Nejvyššího soudu 33 Cdo 772/2010

P r á v n í v ě t a:

„Skutečnost, že v období mezi uzavřením rozhodčí smlouvy a zahájením rozhodčího řízení došlo ke změně obchodní firmy, jakož i ke změně obsazení statutárního orgánu, nehraje z hlediska platnosti či účinnosti smlouvy obsahující rozhodčí doložku žádnou roli. To ovšem platí jen za předpokladu, že řádné uzavření této smlouvy bylo v průběhu rozhodčího řízení dostatečně osvědčeno. Případná neznalost existence této smlouvy novými vlastníky firmy nemá na tento závěr žádný vliv.“

„Smluvní pokuta je sice samostatným majetkovým nárokem se samostatným skutkovým základem, to ovšem nebrání komplexnímu posouzení sjednaných nároků. Podle senátu je třeba vždy posuzovat výši smluvní pokuty v kontextu ostatních ujednání smlouvy, zejména pak s ohledem na ujednané příslušenství v podobě smluvních úroků z prodlení. Přiměřenost výše smluvní pokuty je vždy třeba posuzovat s přihlédnutím k celkovým okolnostem úkonu, jeho pohnutkám a účelu, který sledoval.“

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutí o pravomoci RS

Žalovaná ve svém vyjádření ze dne 26. 2. 2015 uvedla mj., že zpochybňuje pravomoc RS k projednání sporu, když si žalovaný není vědom toho, že by Rámcovou smlouvu ze dne 27. 9. 2012 se žalobcem uzavřel.

Námítku nedostatku pravomoci Rozhodčího soudu vznesla žalovaná strana opakovaně. Byla odůvodněna mj. nepravostí podpisu tehdejšího jednatele žalované strany, na posledním listu Rámcové smlouvy ze dne 27. 9. 2012 uzavřené mezi žalující stranou a stranou žalovanou (tehdy jednající pod jinou obchodní firmou).

Skutečnost, že v mezidobí došlo ke změně obchodní firmy, jakož i ve změně obsazení statutárního orgánu, nehraje z hlediska platnosti či účinnosti Rámcové smlouvy a navazujících kupních smluv žádnou roli.

Pokud snad žalovaná strana (přesněji: její pozdější reprezentace) nevěděla o uzavření Rámcové smlouvy (což je s ohledem na následné chování stran čistě hypotetickým předpoklad – srov. např. potvrzení čtení e-mailu obchodním ředitelem žalované), jde tato neznalost k její tíži. Řádné uzavření Rámcové smlouvy bylo dostatečně osvědčeno provedeným znaleckým posudkem a případná neznalost existence této smlouvy novými vlastníky (zástupci), nemá na tento závěr žádný vliv.

Zjištění rozhodčího senátu, právní hodnocení věci

Ve sporu bylo prokázáno řádné uzavření Rámcové smlouvy upravující vztahy mezi žalobcem jako prodávajícím a žalovanou jako kupujícím. V rámci této rámcové smlouvy, která se blíží spíše zvláštním obchodním podmínkám individuálně ujednaným mezi stranami, byla sjednána jak rozhodčí doložka, tak i smluvní pokuta ve výši 0,35% z dlužné částky za každý den prodlení a smluvní úrok z prodlení ve výši 15% p.a.

Základem sporu byly tak otázky právní, konkrétně posouzení přiměřenosti výše smluvní pokuty a smluvních úroků a dále otázky okolností jejich uplatnění v tomto rozhodčím řízení.

Co se týče výše smluvní pokuty a příslušenství, rozhodčí senát se ztotožnil s argumentací žalující strany. Senát ovšem poznamenává, že nepovažuje za nosný argument, podle kterého pro účely posouzení přiměřenosti výše smluvních úroků z prodlení a smluvní pokuty (tam, kde jsou oba nároky uplatňovány souběžně) „nelze počítat něco, co je příslušenstvím pohledávky s něčím, co příslušenstvím pohledávky není“.

Smluvní pokuta je sice samostatným majetkovým nárokem se samostatným skutkovým základem, to ovšem nebrání komplexnímu posouzení sjednaných nároků. Formálně právní oddělení „úroků“ a „pokuty“, jakkoliv je v souladu s platnou úpravou a dogmaticky obstojí, nemůže být podle rozhodčího senátu důvodem, proč akceptovat ekonomicky zničitelné sazby příslušenství/sankce. Funkčně jde o shodné či velmi podobné nástroje.

Jinak řečeno, věřitel nemá mít možnost dosahovat nemravného prospěchu jenom proto, že jej „takticky rozdrobí“ tak, že část nároku formálně podloží ujednáním o smluvní pokutě a zbytek sjedná jako příslušenství. Podle senátu je třeba vždy posuzovat výši smluvní pokuty v kontextu ostatních ujednání smlouvy, zejména pak s ohledem na ujednané příslušenství.

Současně platí, že „*při zkoumání platnosti ujednání o smluvní pokutě z hlediska dobrých mravů je nutno uvážit funkce smluvní pokuty (funkce preventivní, uhrazovací a sankční). Přiměřenost výše smluvní pokuty je třeba posoudit s přihlédnutím k celkovým okolnostem úkonu, jeho pohnutkám a účelu, který sledoval. V úvahu je třeba rovněž vzít výši zajištěné částky, z níž lze také usoudit na nepřiměřenost smluvní pokuty s ohledem na vzájemný poměr původní a sankční povinnosti.*“ (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 5. 2007, sp. zn. 33 Odo 438/2005, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 8. 2005, sp. zn. 33 Odo 875/2005).

V Rámcové smlouvě (čl. IV bod 4.) byla ujednána sazba smluvní pokuty ve výši 0,35% z dlužné částky denně, což nepřekračuje obvyklé limity smluvních pokut tak, jak je vytýčila novodobá česká judikatura (srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu 33 Cdo 772/2010), a to ani poté, co její výše posoudíme v kontextu ujednání o smluvních úrocích z prodlení (15 % p.a.).

Další argumenty uváděné stranou žalovanou patří pak podle senátu mezi okolnosti, které ale při posuzování souladnosti smluvní pokuty s dobrými mravy nebudou relevantní vůbec nebo pouze významné toliko okrajově. Mezi takové irelevantní okolnosti patří výše újmy způsobené porušením zajišťované povinnosti či – v daném případě jen hypotetický – fakt, že po změně v obsazení statutárních orgánů a vlastníků žalované společnosti „nebylo již žalované známo ujednání v Rámcové smlouvě“. Stejně tak není významné, že smluvní pokuta dosáhne značné výše v důsledku dlouhotrvajícího prodlení se splněním zajištěné povinnosti, pokud samo ujednání závislé na další okolnosti, kterým může být například plynutí času, samo o sobě v rozporu s dobrými mravy, resp. zásadami poctivého obchodního styku, není.

Roli nehraje ani skutečnost, že v minulosti žalující strana sankce neuplatňovala, resp. uplatnila je až poté, co byla uhrazena jistina. Bylo by absurdní, aby benevolence věřitele (nevykonání části práva) zakládala legitimní očekávání dlužníka, který je dlouhodobě v prodlení, že takto benevolentně bude věřitel postupovat i v budoucnu. Nevykonání práva má zde relevanci jen pro případné promlčení. Stejně tak nelze uznat námitku strany, která porušuje svoji povinnost ze smlouvy, že měl v takovém případě pozdržet žalobce své dodávky. Rozhodčí senát závěrem podotýká, že mezi stranami probíhalo jednání o smíru, v rámci které se strany dohodly na rozumném kompromisu. Byla to právě žalovaná strana, která naplnění Dohody o narovnání zmařila tím, že včas neuhradila dohodnutou sumu a ve sporu uplatnila námitku nepravosti podpisu svého reprezentanta, která se ukázala jako nedůvodná.

V Praze, dne 6. června 2016